

PORNAISTEN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2022

Pornaisten kunnanvaltuustolle**PORNAISTEN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2022****1 TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TILINTARKASTUS****1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät**

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan valmisteltava valtuustossa päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä. Lisäksi tarkastuslautakunta seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa vuosittain valtuustolle arviointikertomuksen.

1.2 Tarkastuslautakunnan toiminta

Kunnanvaltuuston valitsevat tarkastuslautakunnan jäsenet ja heidän varajäsenensä 2021–2024 ovat

Varsinaiset jäsenet

Mari Huusko, puheenjohtaja
Vesa Palmgren, varapuheenjohtaja
Mari Tanner
Mikael Miettinen

Henkilökohtainen varajäsen

Sari Lastula
Raimo Ruotsalainen
Merja Nikula
Hannu Rainio

Tarkastuslautakunnan päätöksenteko on tapahtunut puheenjohtajan esityksestä ja pöytäkirjanpitäjänä on toiminut HT, JHT Mark Lassfolk BDO Auditor Oy:stä.

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2022 arviointiin liittyen viisi kertaa. Lautakunta on kokouksissaan perehtynyt kunnan toimintoihin ja sekä asetettujen tavoitteiden toteutumiseen muun muassa kuulemalla viranhaltijoita ja työntekijöitä. Painopistealueina tarkastuslautakunnan vuoden 2022 arvioinnissa ovat olleet kunnan taloustilanteen lisäksi kuntastrategia, sivistystoimi ja kuntakehitystoimiala. Arviointikäyntejä tehtiin Linnunlaulun päiväkodissa sekä Yhtenäiskoululla. Tarkastuslautakunta on lisäksi seurannut tilintarkastussuunnitelman toteutumista.

Arviointi on tehty kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan allekirjoittaman vuoden 2022 tilinpäätöksen sekä siihen kuuluvan toimintakertomuksen pohjalta. Arvioinnissa korostuvat arviointivuoden painotukset sekä lautakunnassa käsitellyt asiat.

1.3 Tilintarkastus

Tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelman toteutumisesta. Tarkastuslautakunta edellyttää, että tilintarkastusraporteissa esitetyt havainnot ja suositukset johtavat korjaaviin toimenpiteisiin.

3 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Valtuuston hyväksymän talousarvion käyttötalousosa muodostuu kullekin toimielimelle (lautakunta) hyväksytyistä tulostavoitteista, keskeisistä suoritteista ja tunnusluvuista sekä arvioituista toimintatuotoista ja toimintakuluista, joiden erotus muodostaa toimintakatteen. Investointiosassa valtuustoon nähden sitoviksi on määritetty seuraavat investointiryhmät: irtain omaisuus, talonrakennushankkeet, maa- ja vesirakennushankkeet (vesi- ja viemärilaitos, kaavatiet, tievalaistus ja ulkoliikuntapaikat), kiinteistöjen osto/myynti sekä erikseen sitovina yli 500.000 euron talonrakennushankkeet.

3.1 Toiminnalliset tavoitteet

3.1.1 Keskusvaalilautakunta

Tilikauden aikana järjestettiin aluevaalit. Keskusvaalilautakunta kokoontui kertomusvuonna neljä kertaa.

3.1.2 Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen vastuualueeseen kuuluvat yleishallinto, henkilöstöhallinto, taloushallinto, elinkeinoelämän kehittäminen, maaseutuhallinto, sosiaali- ja terveystoimi ja kuntakehitystoimiala. Toiminnallisia tavoitteita on asetettu yleishallinnolle, henkilöstöhallinnolle, maa- ja metsätiloille, rakennusvalvonnalle ja ympäristönsuojelulle sekä kuntakehitystoimialalle, johon kuuluvat tekninen hallinto, kaavoitus, kiinteistötoimi (joka sisältää ruoka- ja puhdistuspalvelut sekä rakennusten kunnossapidon), liikenneväylät ja yleiset alueet ja vesihuoltolaitos.

Yleishallinnon toiminnallisista tavoitteista tonttien myyntitavoite (5-6 ok-tontti, 2-3 yritystonttia) toteutui arvioitua heikommin kun omakotitontteja myytiin 3 kappaletta ja yritystontteja 1 kappale. Asukasluvun kasvutavoite ei toteutunut asukasluvun laskiessa 58 henkilöllä 5008 asukkaaseen. Ikäihmisten palvelukortteli-hankkeelle saatiin jatkoaikaa kesäkuun 2023 loppuun saakka. Organisaatiouudistus astui voimaan 1.10.2022 ja sen myötä hallintosääntö uusittiin.

Henkilöstöhallinnon toiminnalliset tavoitteet saavutettiin pääosin. Työntekijöiden sairauslomapäivien kasvoi vuodesta 2021 ollen 21 päivää/hlö (2021: 15,75 pv). Sairauspoissaolojen kasvu on ollut merkittävää. Kauden 2022 aikana ei vuoden 2021 tapaan toteutettu henkilöstökyselyä. Kehityskeskusteluja ei ole käyty koko henkilöstön kanssa. Koulutussuunnitelma on laadittu. Koulutuspäiviä toteutui 74 kappaletta (2021: 158 kpl). Riskikartoitus on päivitetty.

Kuntakehitystoimialalla toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Teknisen hallinnon toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Strategisista kunnan tunnettavuuden kehittämiseen tähtäävät tavoitteet toteutuivat asemakaavoitettuja omakoti- ja teollisuustontteja ollessa riittävästi tarjolla, samoin paikkatietojärjestelmän ylläpito on resursoitu. Myös kunnallistekniikan ja väyläverkostojen ylläpitoon ja kehittämiseen tähtäävä tavoite toteutui uusien asemakaava-alueiden kunnallistekniikan suunnittelun valmistauduttua talousarvioin mukaisesti. Liikennemerkkien päivittämiseen tähtäävä tavoitetta on edistetty vaihtamalla liikennemerkkejä tarpeen mukaisesti.

Kaavoituksen toiminnallinen tavoite toteutuivat. Kirkkotien katualue ja Pornaisten Portin laajennusosan asemakaavamuutokset tulivat lainvoimaisiksi. Tontteja on riittävästi tarjolla.

Kiinteistötoimessa Rakennusten kunnossapidon toiminnalliset tavoitteet toteutuivat.

Liikenneväylien ja yleisten alueiden tulosalueen toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet riittävässä määrin.

Vesihuoltolaitoksen talousveden laatua koskeva tavoite on toteutunut.

Maa- ja metsätilojen hoidolle asetettu toiminnallinen tavoite on saavutettu riittävässä määrin.

Rakennusvalvonnalle ja ympäristönsuojelulle asetetut toiminnalliset tavoitteet on saavutettu riittävässä määrin. Rakennuslupia on myönnetty 68 kpl, ympäristölupia 9 kpl ja maa-aineslupia 4 kpl.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että jatkossa ilmoitettaisiin myönnettyjen lupien lisäksi tilikauden aikana haettujen lupien määrä.

3.1.3 Sivistyslautakunta

Toiminnallisia tavoitteita on asetettu sivistystoimen hallinnolle, varhaiskasvatukselle, esi- ja perusopetukselle, kulttuuripalveluille, kirjastopalveluille, musiikkioppilaitoksille, kansalaisopistolle, nuorisopalveluille ja liikuntatoimelle.

Sivistystoimen yhteiset/hallinnon toiminnalliset tavoitteet toteutuivat riittävässä määrin.

Hyvinvointisuunnitelma hyväksyttiin valtuustossa kesäkuussa 2022. Suunnitelman tavoitteita arvioidaan vuosittain.

Varhaiskasvatukselle asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat riittävässä määrin. Uudistuvan lainsäädännön edellyttämät muutokset vahvistettiin sivistyslautakunnassa kesäkuussa 2022 ja uudet päätökset tuen tasoista otettiin käyttöön syksyllä. Kunnallinen vuorohoito otettiin tavoitteen mukaisesti käyttöön elokuussa 2022. Yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrän ylläpitämiseen tähtäävä tavoite ei toteutunut lapsimäärä laskiessa viidellä lapsella. Lapsimäärä yhteensä väheni kolmella lapsella vuodesta 2021.

Esi- ja perusopetukselle asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat riittävässä määrin. Korona on edelleen vaikuttanut toimintaan. Oppilasmäärä väheni edellisestä vuodesta 30:llä oppilaalla.

Kulttuuripalveluille asetetut toiminnalliset tavoitteet on saavutettu riittävässä määrin.

Kirjastopalveluille asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat riittävässä määrin. Kirjaston käyttö on palautunut hyvin koronarajoitusten poistumisen jälkeen.

Musiikkioppilaitoksille asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin. Musiikkiopiston suuri digi-hanke saatiin päätökseen.

Kansalaisopistolle asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat riittävässä määrin. Koronarajoitusten jäljiltä ei vielä ole palauduttu ”normaalille” tasolle.

Nuorisopalveluille asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat riittävässä määrin.

Liikuntatoimelle asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat riittävässä määrin.

Liikuntapaikkamestari palkattiin ja liikuntapaikkasuunnitelma laadittiin.

3.2 Talouden tavoitteet

3.2.1 Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunnan toimintatuotot ja toimintakulut toteutuivat talousarvion mukaisina.

3.2.2 Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen ulkoiset toimintatuotot toteutuivat muutettua talousarviota heikommin (78,3 %) ja ulkoiset toimintakulut alittivat muutetun talousarvion (93,3 %). Ulkoisten erien toimintakate toteutui 8 825 € muutettua talousarviota parempana. Tuloarvion alittumisen merkittävin tekijä on arvioitua heikompi tonttikauppa. Toimintakulujen kasvuun verrattuna alkuperäiseen talousarvioon vaikutti merkittävästi sote-menot, jotka ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,6 milj. euroa, josta etenkin erikoissairaanhoidon tasausmaksu ~0,2 milj. euroa sekä Pornaisten osuus HUSin alijäämän kattamisesta ~0,3 milj. euroa.

3.2.3 Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan ulkoiset toimintatuotot toteutuivat muutettua talousarviota suurempina (102,8 %), ulkoiset toimintakulut ylittivät muutetun talousarvion (101,0 %). Ulkoisten erien toimintakate toteutui 102 354 € (100,8 %) muutettua talousarviota heikompi. Talousarviota paremmin toteutuivat etenkin varhaiskasvatusmaksut ja kotikuntakorvaustuotot. Lapsimäärä ei ole vähentynyt ennusteiden mukaisesti.

3.2.4 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Kunnan tuloslaskelma toteutui talousarviota heikommin. Toimintatuotot ylittivät 35 651 € (100,59 %) muutetun talousarvion, toimintakulujen kuitenkin toteutuivat muutettua talousarviota 356 123 € (101,04 %) heikommin. Toimintakate oli näin ollen 320 472 € arvioitua heikompi. Verotulot toteutuivat muutettua talousarviota 58 249 € parempana, valtionosuuksien toteuman mukaillessa muutettua talousarviota. Rahoituserien toteutuessa muutetun talousarviota 18 817 € paremmin muodostui vuosikate 246 528 € arvioitua heikommaksi. Poistot toteutuivat 31 493 € arvioitua suurempana, jonka lisäksi tilinpäätökseen jouduttiin satunnaisiin eriin kirjaamaan pakollinen varaus viemäri vahinkoon liittyvästä korvausvastuusta 277 206 €, jonka myötä tilikauden tulos ja alijäämä toteutui 555 228 € muutettua talousarviota heikompana osoittaen alijäämää 1 006 172 €.

3.2.5 Investointiosan toteutuminen

Talousarviossa esitetyistä investointimenoista jäi toteutumatta 1 668 657,29 €. Toteutumisaste oli nettomääräisesti 52 %. Tarkastuslautakunta toteaa, että investointien toteutumisaste on edeltävän vuoden tapaan matala, alle puolet suunnitelluista investoinneista toteutuessa.

Investointihankkeista jäi toteutumatta muun muassa Yhtenäiskoulun kotitalousluokka (100 000 €), Monitoimihalli (100 000 €), Kartanorinteen asemakaava-alueen leikkipuisto (60 000 €). Helsingintien kevyenliikenteen väylän määräraha ylittyi 56 874,68 € (109 %), lisämääräraha 120 000 € mukaan lukien.

3.2.6 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan tavoitteista antolainauksen muutos ja pitkäaikaisten lainojen vähennys toteutuivat talousarviota paremmin, uusia lainoja ei nostettu ja vanhoja lyhennettiin 2,625 milj. €. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä toteutui 1,054 milj. € alijäämäisenä, joka on muutettua talousarviota ~1,4 m€ parempi toteuma.

4 HENKILÖSTÖ

Kunnan henkilöstömäärä on 201 henkilöä, joka osoittaa 20 henkilön vähennystä.

Henkilöstökulut kasvoivat 0,87 milj. € edellisestä vuodesta ollen yhteensä 9,4 milj. €.

Sairauspoissaolot olivat 20 pv/henkilö, ollen 4,25 kalenteripäivää enemmän kuin edellisvuonna.

Koulutussuunnitelmat on laadittu ja koulutuksiin osallistui 78 henkilöä, koulutuspäiviä oli 205 kappaletta. Henkilöstötyytyväisyyskyselyä ei toteutettu tilikauden aikana.

5 MUITA HAVAINTOJA

Tarkastuslautakunta suosittelee henkilöstön työhyvinvointikyselyn teettämistä, huomioiden erityisesti sivistystoimen henkilöstö ja ehdottaa, että jatkossa tilinpäätöksessä esitetään henkilöstön vaihtuvuusprosentti.

Tarkastuslautakunta kiinnittää edellisten vuosien tapaan verrattain matalaan investointien toteutumisasteeseen. Taloussuunnitelmassa 2023-2025 vuosittainen investointitaso on 1,4-3 milj. € verrattuna tilikauden 2022 muutetun talousarvion 3,6 milj. €, tarkastuslautakunta odottaa, että tulevien vuosien pienempi investointimäärä näkyy kohonneena vuosittaisena toteutumisprosenttina.

Tarkastuslautakunta kiinnittää edellisten vuosien tapaan huomiota tonttimyyntitavoitteen alittumiseen ja esittää kysymyksenä onko nykyinen tonttimyyntitavoite realistisella tasolla etenkin huomioiden muuttunut asunto- ja tonttikaupan markkinatilanne.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota asukasluvun laskuun ja toteaa asukasluvun kasvun olevan kunnan strateginen tavoite.

Myönteisenä seikkana tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota liikuntapaikkojen kehitykseen sekä palvelukorttelihankkeeseen, jolla pyritään ennakoimaan ikääntyvien asumisratkaisuja.

6 YHTEENVETO

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa riittävässä määrin ja toiminta on järjestetty riittävän tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla vuonna 2022. Tilikauden arvioitua heikompaan tulokseen vaikuttavat etenkin sote-menot sekä viemäri vahingon myötä kirjattu pakollinen varaus. Tilikauden alijäämän myötä kunnan kertyneet ylijäämät taseella on 10 736 435,15 €. Talouden seurannan ja ennustamisen tulee jatkossakin olla tarkkaa ja proaktiivista, jotta kertyneet ylijäämät saadaan säilytettyä hyvinvointialueuudistuksen jälkeisessä muutoksen ajassa.

Edellä kirjattujen havaintojen perusteella tarkastuslautakunta esittää, että kunnanhallitus,

- teettää henkilöstön hyvinvointikyselyn vuosittain sekä selvittää kasvaneiden sairauspoissaolojen syyn
- kehittää yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa, jotta varmistetaan kunnan kannalta mahdollisimman suotuisa kehitys yhteisissä asioissa, mm. sote-palvelut kunnan alueella
- kääntää kunnan asukasluvun kasvuun sekä edistää yritystonttien markkinointia ja myyntiä

Pornaisissa 20.4.2023

Mari Huusko, puheenjohtaja

Vesa Palmgren, varapuheenjohtaja

Mari Tanner

Mikael Miettinen